

Proces keuzes maken bezuinigingen, 2 april 2024

Bijdrage ChristenUnie

Bezuinigingen 2026

Bij de verkiezingen in 2022 schreef ik het volgende:

Wat is het fijn om in vrijheid in zo'n mooi dorp als Alblasserdam te wonen.

Deze verkiezingen gaan over mensen. Over jou en over mij. Over onze ouders, onze kinderen, onze burens, de leerkracht op de school, onze werkgever en onze werknemers. Ze gaan over ons en de manier van samenleven in Alblasserdam.

Het gaat over het nu, de voorzieningen, de hoeveelheid groen, maar ook hoe we omgaan met de schepping, over duurzaamheid, ook over toekomstplannen. Kunnen onze kinderen straks ook nog fijn wonen in Alblasserdam. En als we oud worden? Is er dan ook nog plek voor ons, voor onze ouders? Zijn er ook de goede voorzieningen? Als ChristenUnie willen we ons daar voor inzetten! Dat hebben we ook gedaan. We zijn in de coalitie gestapt en veel van de plannen zijn onderdeel van het coalitieprogramma.

We hebben al flinke stappen gezet in het openbaar groen, wegen worden aangepakt, er komt een flinke boost in de woningbouw, we hebben stevig ingezet op armoedebeleid en jeugdzorg. Bijna geen wachtlijsten in Alblasserdam. We hebben plannen voor het vervangen van oude schoolgebouwen.

Er is grote kans dat het rijk vanaf 2026 ons ruim 3 miljoen minder geld geeft terwijl de taken voor Alblasserdam alleen maar meer worden. De VNG adviseert de gemeenten om daar de ogen niet voor te sluiten en daar nu al op te acteren. We zijn verdrietig over de voorgenomen bezuinigingen. Gaan we wat we in Alblasserdam hebben opgebouwd nu allemaal weer afbreken met de geplande bezuinigingen? Het advies van de VNG luidt ook: "Het is verstandig om na te denken over maatregelen, tegelijkertijd willen we voorkomen dat gemeenten te vroeg onnodige en onomkeerbare ombuigingen in gang zetten."

Bij bezuinigingen wil de ChristenUnie de posten die te maken hebben met de nood van individuele inwoners, zorg en veiligheid zo veel mogelijk ontzien, zoals we ook hebben verwoord in ons verkiezingsprogramma. Dat wil onder andere zeggen dat wij niet zomaar willen bezuinigen op het sociaal domein. We weten waarschijnlijk allemaal wel waar bezuinigingen toe leiden; namelijk langere wachtlijsten met extra, duurdere en grotere problemen. De andere kant is dat bij bezuinigingen ook de verschillende GR'en er niet aan zullen ontkomen en is dit ook het advies van de VNG. Kortweg: Als iedere gemeente in Nederland de bezuinigingen zelf oplost is het probleem bij de overheid weg. Dus maak een vuist en zet juist wel in op zaken die we vanuit de overheid moeten doen. In de Programmabegroting 2024 op pagina 91 worden 5 mogelijke scenario's genoemd, die uitgaan van de slechtste van 5,3 miljoen minder geld vanuit het rijk tot de minst realistische dat het rijk alles zal compenseren. In de Programmabegroting 2024 wordt vooral rekening gehouden met scenario 2, 3 en 4 die respectievelijk 4 miljoen, 2,3 miljoen of 1,3 miljoen minder inkomsten vanuit het rijk geeft. "De scenario's 2, 3 en 4 zijn dus het meest realistisch. Elk van deze scenario's gaat merkbare gevolgen hebben voor de gemeente. Wij vinden het belangrijk dat de pijn wel naar evenredigheid over de verschillende beleidsvelden wordt verdeeld", zo lezen we in de Programmabegroting 2024.

Wij zijn het daar als ChristenUnie gedeeltelijk mee eens. Wij vinden dat de sociaal armen hierin ontzien moeten worden; velen leven al onder de armoedegrens. Doen we dat niet dan zal het armoedebeleid het kind van de rekening worden. We moeten slimmer met geld omgaan en ook kosten echt inzichtelijk maken. Kijk bijvoorbeeld naar de lage huur die sommige instanties moeten betalen. Zorg dat de huur kostendekkend is en compenseer dit voor de gebruiker, door subsidie. Dit levert nu geen voordeel op maar maakt het wel

inzichtelijk wat iets werkelijk kost, ook als een keer naar een ander pand moet worden uitgeweken. Zorg ook dat minder mensen in de bijstand zitten. Juist bij statushouders zijn er veel mensen in de bijstand, terwijl veel Oekraïense vluchtelingen wel snel aan het werk zijn. Wij zien hier kansen. Gemeente ga met werkgevers in gesprek; er is toch een groot personeelstekort?

Buiten deze bezuinigingen heeft Alblasterdam lang lopende investeringen die door de stijgende rentetarieven nu veel geld kosten. In vorige colleges met een lage rente leek dit een manier om investeringen goedkoop uit te kunnen voeren, maar het tij is hierin gekeerd en ook hier zal bezuinigd moeten worden om dit te repareren of weten dat de rentelasten van investeringen de komende jaren extra geld zullen kosten. Eenmalige meevallers kunnen ingezet worden om dure geldleningen vervroegd af te lossen, daarmee creëer je structurele ruimte op de begroting. Bij het meedenken over verantwoorde bezuinigingen lopen we steeds aan tegen het feit dat we een programmabegroting hebben en daarnaast geen inzage in een beheerbegroting, waar we als ChristenUnie al wel meerdere keren om hebben gevraagd. Dit zorgt ervoor dat het lastig is om bepaalde onderdelen van een programma aan te tippen als mogelijke bezuiniging.

Als voorbeeld de buitenruimte. Daar wordt momenteel flink geïnvesteerd en iedere inwoner kan zien dat er een inhaalslag bezig is. Wat wel door diverse inwoners wordt genoemd is dat het wekelijks maaien van de grasvelden, wat hen betreft wat minder vaak kan, maar we willen niet alleen noemen dat bij de buitenruimte xx % bezuinigd moet worden. We willen ook niet bezuinigen op de jeugdzorg, maar willen wel dat er scherp gekeken wordt wat wel en wat niet onder de jeugdzorg hoort te vallen, zoals een paar jaar geleden is ingezet bij de ombuignotitie. Wat moet er nu gebeuren om te weten hoe we kunnen bezuinigen en waarop? In ons collegeprogramma is de term 'Samen zijn we Alblasterdam' een mooie term die al op veel manieren inhoud krijgt. Als we zien hoe in onze gemeente een groot aantal vrijwilligers inhoud geven om dat te bewerkstelligen krijgen wij daar een warm gevoel bij. Tegelijk is er ook een groep die kosten wat kost hun gelijk wil halen en het algemeen belang op de tweede plaats stelt. Als we naar onze bouwprojecten kijken zien we bijvoorbeeld het oude Wipmolenterrein, Haven Zuid en Mercon Kloos; dat zijn projecten waar we al zo'n 15 jaar over praten en nog geen paal in de grond zit, terwijl we dringend huizen nodig hebben voor jongeren en ouderen en andere doelgroepen. Het zou mooi zijn als we aan onze inwoners konden laten zien wat deze praktijk ons de laatste 10 jaar heeft gekost aan rentebaten of inkomsten en het duurder worden van het bouwen. Het zou wel vele malen meer kunnen zijn dan onze huidige bezuinigingen die we hopelijk niet door hoeven te voeren.

Een ander voorbeeld is ons vastgoed waarvan we vaststellen dat het onttrokken moet worden vanwege de staat van onderhoud en bestemd is voor nieuwbouw of andere, bijvoorbeeld sociale voorzieningen. Tot onze ontzetting worden door de trage gang van zaken deze projecten zo vertraagd dat het een Dierenhotel is geworden, die ook nog door de rechter beschermd wordt, dus als een project in aanmerking komt voor sloop direct slopen. We zien al een aantal zaken die hiervoor in aanmerking komen Ruigenhil en Biggelmee bijvoorbeeld. Wij zijn blij dat we in ons dorp breed inzetten om ons mooie dorp mooier te maken en met de invoering van de Omgevingswet zijn we druk bezig met de omgevingsvisie om te komen tot een omgevingsplan. Dan zie je ook dat alles met elkaar is verweven van herijking van de participatiewet tot de buitenruimte, woningzorg, bereikbaarheid en Parkeervisie. Dat geeft kansen om ons doel, samenleven en welzijn, te versterken maar maakt ook het bezuinigen tot een moeilijke opdracht. Als we onze bewoners inzichtelijk kunnen maken wat we hebben bereikt, dan zouden we een enquête kunnen houden, wat het ons waard is om te behouden, wat we hebben of te laten afbreken door bezuinigingen. Zijn we bereid om meer te betalen om bezuinigingen te voorkomen?

De onzekere situatie van ons toekomstige kabinet maakt het extra moeilijk, de vier partijen die proberen om met elkaar tot overeenstemming te komen lijkt mij een opgave die weinig

kans van slagen heeft. Immers populisme heeft nog nooit geleid tot oplossingen, omdat ze onrealistisch zijn. We zullen het moeten afwachten en ondertussen het hoofd koel houden en geen besluiten nemen waar we later spijt van hebben. Kortom voorzitter, wij zijn verdrietig als opgebouwde zaken weer afgebroken worden en wensen het college veel succes bij de moeilijke opgave die voor ons ligt. En een eerlijke verdeling zeker, maar wel met de opmerkingen die we hebben gemaakt.